

«Crimson Idol (Κόκκινο Είδωλο) – Μια ταινία στο πλαίσιο της πλατφόρμας eTwinning με θέμα την ενδοοικογενειακή βία, τις εξαρτήσεις, το χώρο του Θεάματος και την αυτοπεποίθηση»

Ματεντσιδου Χριστιάνα¹, Barriuso - Rayo Carol²

¹ Καθηγήτρια Μαθηματικών, 1^ο Γυμνάσιο Εχεδώρου Σίνδου Θεσσαλονίκης
christiana_ma@hotmail.com

² Καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας, Escola Rosa Oriol, Llicà d'Amunt, Barcelona, Spain
karolbarriuso@msn.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της πλατφόρμας eTwinning, μέσα από συνεργασία δύο ευρωπαϊκών σχολείων από Ελλάδα και Ισπανία, δημιουργήθηκε μια ταινία, η οποία βασίζεται στο ομώνυμο μουσικό άλμπουμ «Crimson Idol», του συγκροτήματος W.A.S.P.

Ακολουθεί παράθεση του περιεχομένου του έργου, των αξόνων γύρω από τους οποίους κινείται η θεματολογία του, των μεθόδων υλοποίησής του, συνεργασίας και επικοινωνίας των δυο συνεργαζόμενων σχολείων, των διδακτικών στόχων και των αποτελεσμάτων της δράσης αυτής στους μαθητές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ενδοοικογενειακή βία, εξαρτήσεις, ΜΜΕ, αυτοπεποίθηση, eTwinning, ταινία στην εκπαίδευση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πρόκειται για μια πρότυπη εκπαιδευτική τεχνική, η οποία προέκυψε από την ανάγκη προβολής θεμάτων της σύγχρονης πραγματικότητας στους μαθητές μέσα από έναν ενδιαφέροντα και ελκυστικό τρόπο - αυτού της δημιουργίας ταινίας. Στην παρούσα εισήγηση προβάλλονται οι αιτίες δημιουργίας αυτού του έργου, οι εκπαιδευτικοί στόχοι, η σημασία της χρήσης κινηματογραφικών μεθόδων και πώς αυτές μπορούν να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών και να συμβάλλουν ουσιαστικά στην εκπαίδευση, η μέθοδος υλοποίησης, ο τρόπος συνεργασίας μεταξύ των δυο συνεργαζόμενων σχολείων, τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν, ο αντίκτυπος και τα επιτεύγματα από την προσπάθεια αυτή.

Υπόθεση

Πρόκειται για τη ζωή ενός παιδιού που από την παιδική του ηλικία μέχρι και την εφηβεία βιώνει καταστάσεις ενδοοικογενειακής βίας, απόρριψης και υποτίμησης. Ένα σημαντικό γεγονός στη ζωή του, τον ωθεί να φύγει από το σπίτι του. Ακολουθεί ένα δρόμο αυτοκαταστροφής μέσα από εξαρτήσεις κάθε μορφής (αλκοόλ-ναρκωτικά). Καταφεύγει στη μουσική με στόχο να γίνει διάσημος για να κερδίσει την αποδοχή των γονιών του, αλλά όταν διαπιστώνει ότι η προσπάθειά του δεν αλλάζει την προβληματική αυτή σχέση, αποφασίζει να αλλάξει τη ζωή του έχοντας αποδεχτεί και συγχωρέσει τη στάση των γονιών του.

CRIMSON IDOL η ταινία:

https://www.youtube.com/watch?v=Le4IM_a5h88 (με ελληνικούς υπότιτλους)

<https://www.youtube.com/watch?v=5BHTEv1MBKY> (χωρίς υπότιτλους)

Η ταινία κινείται σε 4 βασικούς άξονες:

1ος - *Ενδοοικογενειακή βία και απόρριψη του παιδιού από την οικογένειά του.*
Το φαινόμενο του bullying έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις σήμερα, αλλά ίσως θα πρέπει να σταθούμε στο τί θα μπορούσε να ωθήσει ένα παιδί σε τέτοιες συμπεριφορές.

Η οικογένεια παίζει ίσως το σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και της συναισθηματικής νοημοσύνης του. Μέσα στο σχολείο βλέπουμε πολλά περιστατικά διαλυμένων οικογενειών ή οικογενειών με διάφορων τύπων προβλήματα, τα οποία έχουν άμεσο αντίκτυπο στα παιδιά. Πολλές φορές τα φαινόμενα αυτά σε συνδυασμό με τη συναισθηματική αστάθεια, και τη χαμηλή αυτοεκτίμηση, μπορούν να οδηγήσουν σε ακραίες συμπεριφορές.

2ος - *Εξαρτήσεις (αλκοόλ- ναρκωτικά)*

Χρίζει, λοιπόν, αναφοράς το πρόβλημα των εξαρτήσεων, καθώς αυτές οι ηλικίες είναι πιο επιρρεπείς. Δεν είναι τυχαίο που ελαττώνεται συνεχώς η ηλικία έναρξης της χρήσης με αποτέλεσμα να μειώνεται η ηλικία θανάτου. Στο έργο διαφαίνεται η αυτοκαταστροφική συμπεριφορά του ήρωα, ο οποίος τελικά διαπιστώνει ότι δεν κερδίζει, αλλά αντίθετα χάνει τη ζωή του μέσα από το δρόμο που επέλεξε.

3ος - *Showbusiness*

Η απατηλή αίσθηση ειδώλων που τόσο περίτεχνα προβάλλονται από τα ΜΜΕ, καθώς και η πλύση εγκεφάλου από τα μίντια γενικότερα. Ο ήρωας επιδιώκει να γίνει ένας μεγάλος ροκστάρ, αποζητώντας να αποδείξει την αξία του. Προσπαθεί ίσως για μια καλύτερη ζωή. Αλλά ο χώρος του θεάματος δεν είναι τόσο λαμπερός όσο φαίνεται. Δίνεται έμφαση στην εκμετάλλευση των καλλιτεχνών από μεγάλες μουσικές βιομηχανίες, οι οποίες στο βωμό του χρήματος εκμεταλλεύονται ταλαντούχους ανθρώπους. Αφ'ετέρου δε, στο βωμό της δόξας, του χρήματος και της δημοσιότητας, πολλοί επίδοξοι καλλιτέχνες θυσιάζουν την αξιοπρέπειά τους και γίνονται πιόνια σε παιχνίδια συμφερόντων.

Θίγουμε έτσι το ρόλο των ΜΜΕ (τηλεόραση, τύπος, διαδίκτυο), της χειραγώγησης των μαζών και την ανάγκη για καθαρό πνεύμα, υγιή αμφιβολία και οξυμένη κριτική ικανότητα.

4ος - *Πίστη στις δυνάμεις που κρύβει ο κάθε άνθρωπος μέσα του*

Αυτή αποτελεί την κινητήρια δύναμη για εξέλιξη και πρόοδο, ανεξάρτητα από τα εμπόδια που προκύπτουν. Μετά από μια δύσκολη πορεία ζωής ο ήρωάς μας βρίσκεται αντιμέτωπος με το μεγαλύτερό του φόβο: την απόρριψη. Όταν όμως ο φόβος του επιβεβαιώνεται, ο ίδιος φόβος γίνεται και η αιτία για ένα νέο ξεκίνημα ζωής.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο βασικός μας στόχος είναι να περάσουμε τα παραπάνω μηνύματα σε γονείς και παιδιά, καθώς αυτά είναι οι αυριανοί γονείς. Το έργο αυτό θα μπορούσε να ενταχθεί στο ευρύτερο διδακτικό πλαίσιο του σχολείου. Δεν υλοποιήθηκε στα πλαίσια κάποιου μαθήματος, αλλά αποτελεί έναν πολύ καλό τρόπο προβολής προβλημάτων της σημερινής εποχής που απασχολούν τους νέους και ταυτόχρονα προβληματισμού αναφορικά με τις αιτίες που τα προκαλούν, με τη βοήθεια της εικόνας και του ήχου.

Επιδιώκεται η κοινωνικοποίηση των μαθητών, η ένταξη τους σε ομάδες, η ανάληψη ευθυνών και η υλοποίηση στόχων σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα. Μέσα από ανακλύπτοντα προβλήματα, οι μαθητές καλούνται να ανακαλύψουν τρόπους λύσης για να προχωρούν στην ολοκλήρωση του έργου. Δίνεται η ευκαιρία να ανακαλύψουν δεξιότητες τις οποίες διέθεταν και πιθανόν δε γνώριζαν. Βελτιώνονται οι γλωσσικές τους ικανότητες στην αγγλική, καθώς ήταν η βασική γλώσσα επικοινωνίας με το συνεργαζόμενο σχολείο και αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους αναφορικά με τη χρήση των Η/Υ και του διαδικτύου.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΟΥ

Αριθμός μαθητών και Ανάθεση εργασιών

Εργάστηκαν συνολικά 60 μαθητές της στ' δημοτικού και της γ' γυμνασίου.

Η ταινία χωρίστηκε σε 2 μέρη: Το 1ο μέρος αφορούσε στην παιδική ως προεφηβική ηλικία του ήρωα (ομάδα της Ισπανίας), ενώ το 2ο μέρος στην εφηβεία και την ενήλικη ζωή του (ομάδα της Ελλάδας).

Η Ισπανική ομάδα απέδωσε το κομμάτι που ανέλαβε μέσω θεάτρου σκιών. Η Ελληνική ομάδα χωρίστηκε σε επιμέρους υποομάδες: Ομάδα Υποτίτλων (υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας αγγλικών): Χρησιμοποιήθηκε μια υπάρχουσα αφήγηση η οποία ήταν δοσμένη στα αγγλικά. Η ομάδα υποτίτλων τη μετέφρασε και την παρέδωσε σε μορφή ψηφιακού αρχείου MS Word / Ομάδα Σεναρίου: Παρά το γεγονός ότι πρόκειται για βωβό κινηματογράφο, κρίθηκε απαραίτητο να υπάρξει ένα σενάριο επάνω στο οποίο θα δούλευε η Ομάδα Ηθοποιών / Ομάδα - Μουσικό συγκρότημα. Οι μαθητές ερμήνευσαν το τραγούδι «The Idol» του συγκροτήματος W.A.S.P.: Οργανώθηκαν πρόβες επί καθημερινής βάσης κατά τη διάρκεια διαλειμμάτων / Ομάδα Φωτογραφίας: Ανέλαβε να βρει ή να δημιουργήσει φωτογραφικό υλικό συναφές των 4 θεματικών αξόνων της ταινίας καθώς και να φωτογραφίζει καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς τις συναντήσεις κατά τις πρόβες και τα γυρίσματα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ένα αρχείο φωτογραφιών μεγέθους 2,3gb που χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία ενός αναμνηστικού βίντεο / Ομάδα Ενδυματολογίας – Μακιγιάζ: Ανέλαβε να βρει όλα τα ρούχα και αξεσουάρ που χρειάστηκαν και ήταν πάντα παρούσα στα γυρίσματα για την προετοιμασία των ηθοποιών / Ομάδα συλλογής υλικού και κατασκευής σκηνικών για τα γυρίσματα της ταινίας: Εργάστηκε ανεξάρτητα και σε ώρες εκτός σχολείου. Κατασκεύασε επίσης το νεκροταφείο που εμφανίζεται στην ταινία με τη βοήθεια του καθηγητή των καλλιτεχνικών / Ομάδα Σκηνοθεσίας: Ανέλαβε να βρει πώς θα στηθούν οι σκηνές, πιθανές γωνίες λήψης, τον αριθμό των καμερών που θα χρησιμοποιηθούν. Για να έχουν τα παιδιά μια καλύτερη εικόνα της τέχνης της σκηνοθεσίας και του μοντάζ, προσκλήθηκε στο σχολείο επαγγελματίας σκηνοθέτης, ο κ. Εμμανουήλ Ζανδές, ο οποίος μίλησε στα παιδιά για το επάγγελμά του (εντάσσοντας έτσι την επίσκεψή του και στα πλαίσια του μαθηματος ΣΕΠ της Γ' γυμνασίου). Στο δεύτερο μέρος της ομιλίας του, έδειξε στα παιδιά τεχνικές λήψεις πλάνων, ορισμού σκηνών, μοντάζ, με τη συμμετοχή των παιδιών στην όλη διαδικασία / Ομάδα Χειριστών Βιντεοκάμερας: Ανέλαβε τη λήψη σκηνών υπό την καθοδήγηση της ομάδας σκηνοθεσίας / Ομάδα Μοντάζ: Το μοντάζ έγινε σε συνεργασία με τις καθηγήτριες με τη συμμετοχή ενός μαθητή, λόγω δυσκολίας εκμάθησης του προγράμματος Sony Vegas Pro / Υπήρχαν επίσης βοηθοί και υπεύθυνοι συντονισμού. Πολλά από τα παιδιά ανήκαν σε περισσότερες από μία ομάδες.

Χρονική διάρκεια προβών και γυρισμάτων

Το έργο πραγματοποιήθηκε εντός και εκτός σχολικού ωραρίου. Ένα μεγάλο μέρος των προβών γινόταν κατά τη διάρκεια διαλειμμάτων καθώς και μετά το πέρας του διδακτικού ωραρίου. Η πλειοψηφία των γυρισμάτων της ταινίας γινόταν σε εξωτερικούς χώρους και σε μη εργάσιμες ημέρες, όπως Σαββατοκύριακα και γιορτές, κατόπιν συνεννόησης με γονείς.

Επικοινωνία μεταξύ των δύο σχολείων

Σχεδιαζόταν από την προηγούμενη μέρα, λόγω διαφοράς ώρας των δυο χωρών και διαφορετικού εκπαιδευτικού προγράμματος. Μία φορά το μήνα οργανωνόταν μια διαδικτυακή συνάντηση μέσω Skype, κατά την οποία τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να γνωριστούν και να συζητούν σχετικά με τη θεματολογία του έργου. Μετά τις πρώτες συναντήσεις αντάλλαξαν λογαριασμούς σε διάφορα κοινωνικά δίκτυα. Για λόγους αμεσότητας και ευκολίας δημιουργήθηκαν γκρουπ συζητήσεων στο Viber. Η ιδέα αυτή λειτούργησε άψογα για τη συνεργασία των δυο σχολείων.

Συνεργασία μεταξύ των δύο σχολείων

Υπήρχε διαρκής επικοινωνία μεταξύ συναδέλφων ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που απαιτούνταν για να μπορέσουν να συνεργαστούν οι μαθητές. Γινόταν ανταλλαγή μονταρισμένων τμημάτων ταινίας και φωτογραφικού υλικού για να υπάρχει μια γενική εικόνα της πορείας του έργου, προτείνοντας παράλληλα ιδέες για την εμφάνιση των χαρακτήρων. Δίνονταν γενικές οδηγίες και προέκυπταν πρωτότυπες ιδέες, τις οποίες καλούνταν να υλοποιήσουν. Κάθε σχολείο επέλεξε διαφορετικό τρόπο δράσης. Η Ισπανική ομάδα επέλεξε να αποδώσει το μέρος της ταινίας που ανέλαβε, μέσω του θεάτρου σκιών. Ο στόχος ήταν να δωθεί μια παρελθοντική αίσθηση και ταυτόχρονα μια πιο διακριτική απόδοση των σκηνών βίας. Η Ελληνική ομάδα επέλεξε να γυρίσει τις σκηνές σε διαφορετικά μέρη, ώστε να υπάρχει ρεαλισμός. Ήταν μια εμπειρία που τα παιδιά ευχαριστήθηκαν, καθώς τους δώθηκε η δυνατότητα να βρεθούν και σε χώρους εκτός σχολείου. Για το τελικό προϊόν: Κάθε σχολείο ολοκλήρωσε το τμήμα της ταινίας που ανέλαβε, έγινε μοντάζ των δυο μερών και έτσι προέκυψε το τελικό φιλμ. Κατόπιν, προστέθηκαν οι υπότιτλοι στα ελληνικά και στα καταλανικά.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – Η/Υ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η τεχνολογία στάθηκε σημαντικός αρωγός για την υλοποίηση της ταινίας. Για τα γυρίσματα και τις λήψεις φωτογραφικού υλικού χρησιμοποιήθηκαν διάφορα σύγχρονα ψηφιακά μέσα, όπως ψηφιακές μηχανές, βιντεοκάμερες και κινητά τηλέφωνα. Το Audacity, το Photoshop και το Vegas Pro ήταν τα προγράμματα που χρησιμοποιήθηκαν για τις ηχογραφήσεις, την επεξεργασία εικόνων και το μοντάρισμα πλάνων. Χρησιμοποιήθηκε Μουσικός εξοπλισμός (όργανα, ενισχυτές, κονσόλες, κάρτες ήχου). Δίαυλοι επικοινωνίας μέσω διαδικτύου υπήρξαν πολλοί, όπως Twinspace , Viber, Whatsapp, Skype και Facebook. Για αποστολή μεγάλου μεγέθους αρχείων η λύση δώθηκε μέσω Dropbox και Wetransfer. Οι ανάγκες συγγραφής σεναρίου και υποτίτλων καλύφθηκαν μέσω του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου Microsoft Word

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Η θεματολογία της ταινίας άρεσε πολύ στους μαθητές. Είναι βασισμένη σε μουσικό θεματικό άλμπουμ, ωστόσο το τέλος είναι τροποποιημένο. Στη γνήσια εκδοχή του έργου, ο ήρωας δίνει τέλος στη ζωή του. Μετά από συζητήσεις και

προβληματισμούς αποφασίστηκε από τους μαθητές ένας διαφορετικός και αισιόδοξος επίλογος.

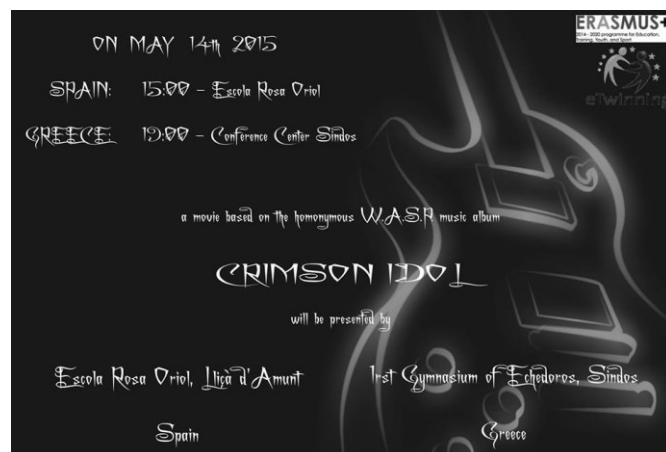
Ο τρόπος προσέγγισης του έργου ήταν μια καθημερινή πρόκληση για τους μαθητές. Κατόρθωσαν να παρουσιάσουν μια αρκετά σκληρή θεματολογία με τον πιο διακριτικό τρόπο. Αντιμετώπισαν αρκετά προβλήματα και ελλείψεις, κυρίως οικονομικής φύσης, καθώς δεν υπήρχε χρηματοδότηση, αλλά βρήκαν τρόπους να δουλέψουν με μηδενικό κόστος. Παρά την αντικειμενική δυσκολία, των πολύωρων προβών και γυρισμάτων, συμμετείχαν με χαρά και έδειξαν υπερβάλλοντα ζήλο και συνέπεια στη δουλειά τους.

Προέκυψαν νέες κλίσεις και ταλέντα (συγγραφή, μουσική, ηχοληψία, σκηνοθεσία, φωτογραφία, υποκριτική, επεξεργασία εικονας/ηχου). Χρησιμοποιήθηκε ένα ευρύ φάσμα εργαλείων web και προγραμμάτων, η αγγλική γλώσσα ως μέσον επικοινωνίας, η φαντασία και η ευστροφία των μαθητών που σε κρίσιμες στιγμές φάνηκαν σωτήριες και τέλος η όρεξη για δημιουργία. Το ομαδικό πνεύμα λειτούργησε, δημιουργήθηκαν νέες φιλίες, συνεργάστηκαν άψογα μεταξύ τους και με την ισπανική ομάδα.

Ο αντίκτυπος του εγχειρήματος αυτού στους μαθητές ήταν μεγάλος καθώς ο καθένας ανακάλυψε νέες πτυχές της προσωπικότητάς του, νέες δυνατότητες, απέκτησε μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, υπευθυνότητα και συνεργασία, με πολλή δουλειά, επιμονή και υπομονή. Το σχήμα 1 αποτελεί αντιπροσωπευτικό παράδειγμα.

ΠΡΟΒΟΛΗ – ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Με την ολοκλήρωση του έργου, μοιράστηκαν προσκλήσεις, όπως αυτή που φαίνεται στο Σχήμα 1, σε μαθητές, γονείς, φίλους και έγινε η παρουσίασή του στο ευρύτερο κοινό της Σίνδου Θεσσαλονίκης, στο Συνεδριακό Κέντρο του δήμου Δέλτα, στις 14/5/2015 με παράλληλη προβολή στο σχολείο της Ισπανίας.

Σχήμα 1: Πρόσκληση για την προβολή της ταινίας.

Τα σχόλια του κοινού ήταν θετικά και ενθαρρυντικά για προώθησή του σε φεστιβάλ και μαθητικούς διαγωνισμούς κινηματογραφικών προβολών. Η Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης (ΕΥΥ) του eTwinning έκρινε το έργο ως άξιο τιμητικής διάκρισης και του απέννημε εθνική ετικέτα ποιότητας.

Έχει προβληθεί:

- Στα πλαίσια ημερίδας μαθητικού κινηματογράφου του 8ου Διεθνούς Κινηματογραφικού Φεστιβάλ Artfools, Λάρισα 7-11-2015
- Στα πλαίσια του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου eTwinning, Πάτρα 15-11-2015

- Σε webzines της Ελλάδας (Rocktime, Rocking.gr, FeelA RockA) και της Ισπανίας (Metal Korner)
- Στον online ραδιοφωνικό σταθμό διεθνούς εμβέλειας La Frontera Del Silencio που εδρεύει στη Μαδρίτη
- Στα πλαίσια του συνεδρίου «ΝΕΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ», Αθήνα 16,17-04-2016

Σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο το κέρδος είναι ανεκτίμητο. Προκειται για ένα ταξίδι γεμάτο από νέες εμπειρίες, εκμάθηση νέων τομέων εργασίας, χαρά και δημιουργικότητα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμές ευχαριστίες προς τους:

- Νύτσια Baldich, Izas Salazar και Iker Ortega για την ανεκτίμητη βοήθειά τους
- Κ. Εμμανουήλ Ζανδέ, για τις σκηνοθετικές τεχνικές και οδηγίες μοντάζ
- Ροκ Μπαρ Dizzy Dolls, Λαδάδικα Θεσσαλονίκης που παραχώρησε το χώρο του για τις ανάγκες των γυρισμάτων
- Studio Φωτογραφίας Καλτσιδή στη Σίνδο που φιλοξένησε για τις ανάγκες των γυρισμάτων
- Κα. Παναγιώτα Κουκουλιάτα (καθ. αγγλικών), που επέβλεπε την ομάδα υποτίτλων
- Κα. Όλγα Ζέρβα (καθ. μουσικής), που βοήθησε με τεχνικές στις φωνές
- Κα. Σιαπάτη Σταυρούλα (καθ. φιλολογίας, ψυχολόγος), που βοήθησε αναφορικά με τον τρόπο προσέγγισης σκηνών, από πλευράς ψυχολογίας
- Κ. Ιορδάνη Ρουμελιώτη (καθ. καλλιτεχνικών) για την καθοδήγηση στην κατασκευή σκηνικών
- Κ. Νέστορα Καστράνη, για την ηλεκτρική κιθάρα που εμφανίζεται στην ταινία
- Κ. Πέτρο Σοφριανίδη για τη βοήθειά του στις ηχογραφήσεις
- Κ. Στέλιο Κριθαρίδη και Λάζαρο Λίνο Παυλίδη για τη βοήθειά τους κατά τα γυρίσματα
- ΕΥΥ του etwinning και συγκεκριμένα τον κ. Πέτρο Μιχαηλίδη για τη βοήθειά του κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ναρκωτικά - Η γνώση είναι δύναμη. (2002). [DVD] ΑΛΗΘΕΙΑ Α.Ε. Εκδόσεις Παραγωγές: ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ.

Το Χαμογελο του παιδιου, (2013). Κάποια παιδιά είναι Ήρωες. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=kuT-zWAJ95M> [Accessed 14 Dec. 2014].

Το χαμογελο του παιδιου, (2014). Σε αυτό το έργο μη μένεις θεατής... "Το Χαμόγελο του Παιδιού". [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=c0YeRUriVeg> [Accessed 16 Nov. 2014].

Canal de alvarocivic, (2008). Los niños hacen lo que ven (Mejor anuncio del año). [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=D1wuvD4IWks> [Accessed 6 Nov. 2014].

Dadoulovers, (2011). REAL LIFE DRUG STORY VIDEOS -- Drug Addiction Experiences/Teenage Drugs Stories. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=IOLb21bii-A> [Accessed 4 Dec. 2014].

DiagramConsultores, (2010). *Los niños son un espejo. Campaña de prevención del maltrato infantil*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=Ric6z6rEjMY> [Accessed 19 Dec. 2014].

DNews, (2014). *Pot Does This To Your Brain*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=-hOCqQVPlzo> [Accessed 10 Jan. 2015].

Documentary Tv HD, (2015). *Drug Addicted Children (Documentary HD)*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=sncBt1WyC40> [Accessed 30 Apr. 2015].

GuiaTutè, (2012). *Niños maltratados VIDEO REFLEXION*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=PKCPiRRxFuQ> [Accessed 12 Dec. 2014].

Vogue India, (2014). *#StartWithTheBoys - A film by Vinil Mathew starring Madhuri Dixit for #VogueEmpower*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=0Nj99epLFqg> [Accessed 28 Jan. 2015].

W.A.S.P., (1992). *W.A.S.P. Crimson Idol Interview Part 1 (HQ)*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=yXb4NiFyPIg> [Accessed 9 Nov. 2014].

W.A.S.P., (1992). *W.A.S.P. Crimson Idol Interview Part2 (HQ)*. [online] YouTube. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=M790iLnoU_8 [Accessed 15 Nov. 2014].

W.A.S.P., (1992). *W.A.S.P. - The Crimson Idol (full album)*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=Oh9TajFhD9Y> [Accessed 18 Nov. 2014].

W.A.S.P., (1992). *W.A.S.P. - The Idol*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=Zh-OJdAkKVI> [Accessed 12 Nov. 2014].

W.A.S.P., (1992). *W.A.S.P.-The Story Of Jonathan 1992*. [online] YouTube. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=ijHwRNrp-AY> [Accessed 18 Nov. 2014].